POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VEČERNIK

Štev. 219. Leto XII. Maribor, sreda 28. septembra 1938 Cena 1 din

Zadnji krčeviti napori za mir

Nemčija je na pritisk iz Londona popustila le v nebistvenih stvareh, odbila pa predlog za odgoditev ultimativnega roka — Nova Rooseveltova brzojavka Hitlerju

Med upanjem in strahom

LONDON, 28. septembra. **Čas, ki je še preostal do 1 .oktobra, ko poteče nemški ultimat Češkoslovaški, katerega je razločno potrdil tudi Hitler v svojem govoru v ponedeljek, skušajo porabiti vsi vodilni svetovni državniki za posredovanje, da se vsaj še v zadnjem trenutku prepreči nova svetovna vojna. Na delu sta zlasti Chamberlain in Roosevelt. Chamberlainova poslanica, ki jo je poslal po siru Wilsonu Hitlerju, je imela samo delen uspeh. Hitler je sicer popustil v nekih manj važnih zadevah, odklonil pa je kategorično zahtevo, da bi se rok podaljšal čez 1. oktober. Položaj je sedaj tak, da koleba svet med upanjem in dvomom. Med tem se pa vrše dalje priprave za vsak primer. Zadnje vesti poročajo, da bo Nemčija jutri izvedla popolno mobilizacijo. Tudi Madžarska je že mobilizirala. Velikega pomena bo zlasti današnja seja angleškega parlamenta. V tem trenutku ne ve nihče, kaj nam prinesejo prihodnji dnevi.**

Rok se ne podaljša

CHAMBERLAINOV POZIV HITLERJU

LONDON, 28. septembra. **Chamberlainovo pismo, katero je izročil sir Horace Wilson nemškemu kancelarju Hitlerju, v katerem ga angleški premier svari pred uporabo sile nasproti ČSR, ker bi bile v tem primeru Francija, Rusija in Anglija prisiljene Češkoslovaško braniti, je vsebovalo razen svaril tudi pozitivne pobude. Chamberlain je sporočil Hitlerju, da je Češkoslovaška dala zagotovila, da bo odstopila Nemčiji prežno nemško sudetsko ozemlje, Angliji in Franciji, ki zato lahko tudi garantirata, da se bo to res izvršilo. Roti pa Hitlerja, naj zato opusti svoje zahteve po direktni takojšnji zasedbi s strani nemške vojske in naj dovoli vsaj to, da zasede sporno ozemlje tuja sila. V tem primeru bi bila to britanska legija bivših bojevnikov iz svetovne vojne, ki bi jo vodil predsednik angleške zveze bojevnikov sir Frederic Morris. Sir Frederic Morris je včeraj tudi sam odletel v Berlin in se sestal s Hitlerjem.**

NEMČIJA LE NEBISTVENO POPUSTILA

Hitler je Chamberlainove pobude vsaj deloma sprejel in mu po Horaceu Wilsonu poslal na njegovo pismo odgovor, o katerem so omenili v Londonu, da pomeni popuščanje. Hitler je pristal po dobljenih informacijah na ustanovitev mednarodne komisije, ki naj bi nadzorovala plebiscit, in sicer na vsem ozemlju, ki bi ga naj ČSR odstopila Nemčiji. Ta komisija bi določila tudi nove meje med obema državama. Ko bi bila rešena vsa vprašanja o ČSR, bi Nemčija pristala tudi na jamstvo bodočih mej. Nemčija bi bila pripravljena odpoklicati tudi svoje vojaške čete za čas plebiscita in prepustiti britanski legiji, da zasede ozemlje. Ni pa Hitler popustil od svoje zahteve, da morajo najprej zasesti zahtevano ozemlje nemške čete in od zahteve po mejah okupacijskega ozemlja, ki so za ČSR in tudi po sodbi Francije in Anglije nesprejemljive.

ROK SE NE PODALJŠA

Sir Horace Wilson je zato včeraj znova obiskal Hitlerja in mu predložil Chamberlainovo nadaljnjo intervencijo, katere namen je, da se ultimativni rok 1. oktobra podaljša, da se tako pridobi dovolj časa za mirno posredovanje in sporazumevanje, ker se v tako kratkem času tako usodna vprašanja ne dajo obojestransko pravično rešiti. Sir Horace Wilson je bil s temi Chamberlainovimi sporočili včeraj 1 uro pri Hitlerju. Konferenci so prisostvovali tudi maršal Göring, propagandni minister Göbbels in zunanji minister Ribbentrop. Danes pa poroča Reuter, da se je Wilson vrnil praznih rok, ker ni mogel doseči pri Hitlerju podaljšanja roka, v katerem naj bi bil ultimat s strani ČSR sprejet.

ZNOVA PESIMIZEM

Ta neuspeh ponovne Chamberlainove intervencije v prilog miru, je danes nenadoma zopet spremenil včerajšnje optimističnejše presojanje položaja v pesimizem. Ta pesimizem stopnjujejo še vesti, da stoji Nemčija tik pred popolno mobilizacijo in da se vrši mobilizacija tud na Madžarskem in deloma v Italiji. Prevladuje mnenje, da postaja vsak trenutek težje prizadevanje tistih, ki hočejo ohraniti človeštvu mir. Kljub temu še vedno niso izginili zadnji upi. Z veliko napetostjo se pričakuje tudi današnja seja angleškega parlamenta.

ČSR DEFINITIVNO ODKLONILA

LONDON, 28. sept. Reuter: **Češkoslovaški poslanik Jan Masaryk je izročil angleški vladi noto, v kateri odbija češkoslovaška vlada nemški memorandum in pravi, da bo nemški napad s silo odbila. Češka vlada je sprejela angleško-francoske predloge, ker so vsebovali garancijo. Nemški memorandum pa te garancije nima. V Pragi naglašajo, da pomeni nemški memorandum za Češkoslovaško vivisekcijo. Pripravljeni so še vedno sprejeti angleško-francoske predloge, vendar pa zahtevajo od Nemčije, da se izjavi, da bo mirovala.**

DALADIERJEVA IZJAVA

PARIZ, 28. sept. Ministrski svet je včeraj odobril Daladierjevo politiko. Po seji je Daladier kratko izjavil, da hoče poudariti dve stvari. Prvič popoln red v Franciji, in drugič, da je borba za mir v polnem teku in še ni vse izgubljeno. »Kot bivši vojak izjavljam, da bo moja vlada storila vse, kar bi lahko preprečilo vojno.«

Chamberlainov govor

STORIL SEM VSE, KAR MORE ČLOVEK STORITI. — AKO SE BOMO BORILI, SE BOMO ZA VEČJE STVARI KAKOR ZA MALI ČEŠKI NAROD.

LONDON, 28. sept. Včeraj ob 20. je Chamberlain iz Downing streeta št. 10 (kjer je predsedništvo vlade) po radiju govoril vsemu svetu. Govor so prenašale vse angleške, francoske in ameriške postaje. Takoj nato pa so ga še neštevilne druge postaje na svetu prevedle v svoje jezike in objavile.

V uvodu je povedal, da se bo danes popoldne sestal parlament, kateremu bo poročal o mednarodnem položaju. Do sedaj tega ni mogel, zdaj pa je nastal kratek oddih in more govoriti vsem Angležem ter tudi drugim narodom. Zahvalil se je vsem, ki so mu pisali zahvalna pisma, ker se bori za mir. **Dejal je, da razume, da češkoslovaška vlada ni mogla sprejeti nemškega memoranduma. »Storil sem vse, kar more človek storiti. Po Berchtesgadenu sem dobil pristanek čsl. vlade na predlog, ki je vseboval vse, kar je g. Hitler zahteval. Bil pa sem razočaran, ko sem bil v Godesbergu in videl, da Hitler vztraja na takojšnji izročitvi ozemlja. Sudete naj bi takoj zasedle nemške čete, ne da bi se poprej izvršile potrebne priprave za varnost onih ljudi, ki niso Nemci ali ki se nočejo priključiti k Nemčiji. Reči moram, da smatram to postopanje za neupravičeno. Hitlerju sem dal popolno jamstvo, da bodo obljube čsl. vlade izvršene. Prepričan sem, da vrednosti tega našega pristanka nikjer ne bodo podcenjevali. Nisem še obupal, šel bom še tretjič v Nemčijo, če bo potrebno, todaj zdaj ni videti, da bi to imelo smisel.«** Pozval je angleški narod, naj se pripravi za obrambo prostovoljno. **»Simpatiziramo z malim narodom, vendar se ne moremo obvezati, da bomo zaradi tega naroda ves britanski imperij zapletli v vojno. Če se moramo boriti, potem se pa bomo za večje odločitve, kakor je ta za varnost vsega sveta.** Prosim vas, da mirno čakate na dogodke prihodnjih dni. Dokler se vojna še ni pričela, je še vedno upanje, da se lahko prepreči.«

Seja angleške zbornice

VSA ANGLIJA JO PRIČAKUJE Z NAJVEČJO NAPETOSTJO. — PREDLOŽEN BO ZAKON O UVEDBI OBVEZNE VOJAŠKE SLUŽBE.

LONDON, 28. septembra. **Danes ob 14.45 se sestane angleški parlament k izredni seji, na kateri bo ministrski predsednik Chamberlain obširno poročal o pogajanjih zadnjega časa in je zelo verjetno, da bo stavil na dnevni red tudi vprašanje zaupnice. Seja se pričakuje tu z veliko napetostjo, zlasti pa govori, ki so jih napovedali major Atlee, Sinclair, Eden in Lloyd George. Z velikim zanimanjem pričakuje angleška javnost zlasti govor Lloyda Georgea, o katerem je znano, da je bil v zadnjem času dokaj prijazno razpoložen nasproti Nemčiji, čigar stališče pa se je ob zadnjih dogodkih temeljito spremenilo. To je pokazal tudi v nekem svojem članku, v katerem razpravlja o mednarodnem položaju, Zvezi narodov in Češkoslovaški ter pravi, naj angleška zunanja politika nikar več tako ne naseda, kakor je v abesinskem primeru, ko se je zanašala na Zvezo narodov in to tudi Abesiniji svetovala. Zato popolnoma razume nujnost češkoslovaške mobilizacije, saj je v zadnjih letih vsa evropska politika, ki se suče okoli Zveze narodov, v izdatni meri pokazala svojo nemoč. Zato opozarja s tega stališča tudi angleško zunanjo politiko, naj ne bo nasproti osvajalni politiki nekaterih evropskih državnikov sentimentalno popustljiva. Vlada bo predložila zbornici tudi zakon o obvezni vojaški službi. Vest o tem predlogu, ki ga bo zbornica gotovo osvojila, je vzbudila v vsej angleški javnosti veliko pozornost in vznemirjenje.**

Moskva o položaju

MOSKVA, 28. septembra. Reuter. »Izvestja« priobčujejo daljši članek o napetem in zapletenem evropskem položaju ter pravijo, da so se evropske demokratične države šele zadnji trenutek, če že ne celo prepozno, zavedle, kako daleč je privedla svet njihova popustljivost napram totalitarnim državam. Čim večja je bila popustljivost, tem bolj so rastle zahteve totalitarnih držav. Višek pa so dosegle sedaj, ko se obnašajo nasproti ČSR tako, kaor da je ČSR poraženec, ki se mu lahko diktirajo pogoji. Zadnji dnevi v Evropi pa so položaj bistveno spremenili in to bodo morali spoznati vsi totalitarci ter nujno umakniti svojo nepreračunljivo napadalnost. Demokracija se je zbrala in znašla. Zavedati pa se morajo, da tudi Rusija ne bo ostala spričo dogodkov in nemških zahtev ČSR ravnodušna.

MOSKVA, 28. septembra. Reuter. Moskovska »Pravda« konkretno razmotriva položaj, če bi izbruhnil med ČSR in Nemčijo oborožen spopad. Nemčija sicer računa, da bi mogla zavzeti ČSR v nekaj dneh. To je račun brez krčmarja. Vojna bi se lahko raztegnila na cele mesece. Poleg tega pa menda Berlin tudi pozablja, da ves narod le ni tako soglasen glede vojne in pripravljen iti spet na krvave poljane. Znano je, da so Hitlerja svarili nekateri njegovi najožji prijatelji in zlasti vojaški svetovalci.

Nemci žive v nevednosti

BERLIN, 28. septembra. Reuterjev poročevalec javlja iz Berlina, da povprečni nemški človek sploh pojma nima, kakšna je zunanjepolitična situacija. Nemci so popolnoma neinformirani, kakšne posledice bi imelo, če bi nemška vojska vdrla na sudetsko ozemlje. Nihče ne ve, da bo to imelo za posledico intervencijo demokratičnih držav. Tujci so začeli zapuščati Berlin, med njimi tudi dopisniki večjih listov.

Angleški delavci nemškim

LONDON, 28. septembra. **Angleška delavska organizacija, ki ima organiziranega čez 7 milijonov delavstva — največ na svetu — je izdala proglas nemškemu delavstvu, naj prepreči nasilno rešitev spora. Evropa stoji pred vojno. Angleži se bodo borili proti Nemčiji. Za rešitev konflikta ni potrebno prelivanje krvi.**

AMERIČANI NAJ ZAPUSTE EVROPO.

WASHINGTON, 28. sept. Ameriški notranji departement (notranje ministrstvo) je izdalo poziv vsem Američanom, ki so začasno v Evropi, naj se vrnejo domov. Križarka »Savanna« in 4 druge bojne ladje so na poti v Evropo.

Curih, 28. septembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.80, London 21.11, New-York 446.75, Milano 23.50, Berlin 176.75.

Vremenska napoved. Naraščajoče poobločenje, vendar še precej sončno in toplo.

Maribor, 28. septembra.

Te dni smo bili priče hrupnim manifestacijam madjarskega revizionizma, ki so vzbudile mnogo pozornosti kljub temu, da so oči vsega sveta mrzlično zasledovale igro glavnih protagonistov v češki tragediji. Že blejska konferenca in istočasno triumfalno potovanje najvišjih madjarskih državnih in vladnih predstavnikov sta vzbudili mnogo pesimističnih prerokovanj. Poslednje skrivnosti ogrskih romarjev pa prihajajo še le zadnje dni na svetlo.

Vendar pa je še vedno potrebno za pravilno razumevanje današnje madžarske stvarnosti poznati poleg povojnih madžarskih političnih romanj predvsem notranjo strukturo madžarske družbe. Vladajoči sloj in glavni nosilec revizionizma vsa povojna leta je maloštevilni sloj veleposestniških magnatov, dedič starih fevdalcev, ki so spretno vpregli v svoj voz nekoč prebujajoči se antiavstrijski madžarski nacionalizem v njegovih progresivnih časih in ki so si to prevlado znali tudi vedno ohraniti. Presledek v tej dolgotrajni nadvladi tvorijo samo prevratni časi. Z zlomom demokratične in poznejše sovjetske republike so vzeli zopet krmilo madžarske politične barke v svoje roke. Agrarna reforma jih ni dosti prizadela, saj so imeli pri njej sami glavno besedo. 1242 veleposestnikov ima nad 1000 kat. oralov posesti ali 30% celokupne obdelane površine v državi. 912.432 kmetov, t. j. dve tretjini kmetov sploh, živi na posestvih manjših od 5 oralov. Izvedba agrarne reforme v sosednjih, nasledstvenih državah, je dejstvo, ki je imelo za posledico izgubo ali občutno zmanjšanje posesti izven meja in nevarnost, da bi se moglo pripetiti kaj podobnega kdaj tudi doma. To dejstvo je poglavitna gonilna sila revizionističnega fanatizma madžarskega veleposestništva.

Povojna Ogrska pa je bila preozka tudi za malo plemstvo, predvsem za birokracijo in častništvo, ki se je vedno rekrutiralo iz tega sloja. Za ta sloj je postala revizija vera in upanje v nekdanji visoki življenjski standard in široke možnosti sinovom in hčeram. Ta sloj je vodil v glavnem tudi kontrarevolucijo, toda po uspehu se je moral kmalu zopet umakniti magnatom. Prebudil se je šele z zmago nacionalsocializma v Nemčiji in začel bolj samostojno korakati zlasti po »anšlusu«. Postal je vodilen v gibanjih, ki se danes manifestirajo posebno v »hungarizmu« majorja Szalasija in poslanca Hubayja. Revizionistična propaganda visokih fevdalcev je vpregla v svoj voz šole, zgodovino, zemljepis, falzificiranje in podobno. Zunanjepolitično je skušala doseči cilje s propagando »mirne revizije« na demokratičnem zahodu (Rothermeere), s podporo terorizma drugod. Posluževala se je zvez z vsemi nezadovoljneži, ki so hoteli izpremeniti »status quo« in izrabljati angleško bojazen pred vmešavanjem v konflikte srednje Evrope. Ker agrarni interesenti fevdalnih veleposestev nasledstvenih držav niso bili navdušeni za povrnitev veleposestev, je preizkušala druge metode. Izrabljala je napake novih uradov, dolgotrajno zavlačevanje agrarne reforme, verske konflikte, kričala o krivicah nad madžarskimi manjšinami, intrigirala med političnimi strankami in po potrebi iznašla nove teorije o narodni pripadnosti sosednjih narodov.

V imenu Slovakov je bil najet dr. Jechliczka, da bi motil demokratski zahod. Imel je smolo, da so ga desavuirale vse slovaške stranke. Slovensko Prekmurje je postalo »Vendomija«. Ker je bilo v Prekmurju samo nekaj nad 10 tisoč Madžarov, je profesor Aleksander Mikola razglasil posebno »vend-slovensko« teorijo in v »vendszkem« jeziku molil revizionistično vero v enega Boga, eno domovino, eno božjo večno pravico in v »gorisztanênye Vogrszkoga országa«. »Vendomija« pa je šla svoja naravna pota in »Domovina« prof. Mikole je propadla. V Prekmurju je imelo 11 veleposestnikov 20.677 ha zemlje (52.1% obdelovalne zemlje). — Revizionistična stremljenja madž. fevdalcev so morala madž. politiko privesti v naročje politike Rima in Berlina. Vsa njena prizadevanja v zadnjih letih so stremela za tem, da bi se ti dve politiki sporazumeli in da bi se ji pridružila še Poljska. Tu se je srečala tudi s stremljenji »hungarizma«.

»Hungaristična« propaganda je zanesla revizionistična stremljenja širje in globlje. Spretno jih je zavila v socialna gesla. Propaganda za veliki ogrski imperij, kjer bi imeli Madžari zopet nadvlado nad drugimi, posebno slovanskimi narodi, je v pestri družbi gesel o nacionalizaciji kapitala in veleposesti, o iztrebljenju Židov, framazonstva in marksizma itd. Svoja gesla je širil predvsem med brezposelno inteligenco in šovinistično vzgojeno mladino, obubožano obrtništvo, neorganizirano delavstvo in zaostalim, vedno zapostavljenim agrarnim proletariatom. S temi gesli agitira tudi izven svojih meja, kjer igra posebno židovsko vprašanje važno vlogo. Veliko Židov imata n. pr. Podkarpatska Rusija in Slovaška; ima jih tudi naše Prekmurje. Glavna zbliževalna točka med »hungarizmom« in fevdalci je revizionizem in današnja zunanjepolitična orientacija. Vendar pravijo nekateri, da je prvi mnogo bolj germanofilski. V ozadju je pa tudi zato, ker so Nemčiji mnogo potrebnejša veleposestva, ki nudijo večjo možnost liferacije, kot razdrobljena mala posestva. Sicer pa je tudi poslanec Hubay v nedavnem antisemitskem govoru dejal, da »hungarizmuš« ne misli agrarno reformo izvesti na škodo produkcije. Drugi zopet trde, da je trojanski konj že v vladi.

Poglejmo še humanitetno in nacionalno plat klica »Nem, nem soha«. Mnogo nam tu lahko povedo poročila o vseh mogočih sredstvih, ki jih je uporabljala ta propaganda od dr. Jechliczke do vina sv. Štefana na evharističnem kongresu. Te dni so govorili njeni predstavniki o »stokratnem« maščevanju«. Po mirni reviziji precej naklonjenih angleških računih je mogoče Ogrski vrniti 600 tisoč Madžarov brez škode, da bi s tem prišle velike množice Slovanov in Romunov pod Madžare. Grof Bethlen je pa že nekdaj, ko je 200 angl. poslancev podpisalo zahtevo po reviziji trianonske pogodbe in nacion. mejah za Ogrsko, smatral, da je to nezadovoljivo.

Madž. manjšini so v naši državi po manjšinski pogodbi in praksi zajamčene pravice, kot jih naši bratje zunaj meja nikjer nimajo. Madžari imajo 103 ljudske šole, 26.590 otrok, 530 učiteljev (493 madžarskih), 5 višjih ljudskih šol in gimnazij, 3 zasebne šole, 73 madž. in 36 madžarsko-nemških cerkva z državno podporo, 190 knjižnic, pevskih društev, sportnih klubov, 20 listov in revij, 5 dnevnikov. V Vojvodini tvorijo Madžari 29.94%, so pa mešani z drugimi narodnostmi. V 36 vojvod. okrajih nimajo niti ¼ prebivalstva. Samo v 2 okrajih in v 2 mestih so v večini.

Revizionističen problem tvori največji paradoks socialnih in političnih prilik srednje Evrope. Napaka vlad, ki so bile prijazne intervencionizmu prevratnih dni, je bila, da niso pomislile, da je treba onemogočiti povrnitev fevdalne reakcije. Poznavalci trdijo, da madž. ljudstvo ni protislovansko usmerjeno, prej protigermansko. Zato je za složno in zdravo bodočnost srednje Evrope veliko vprašanje, kdaj bo prišla ta orientacija madžarskega preprostega ljudstva do izraza in odločanja. Za nas Slovence pa predstavlja ta problem danes podvojeno skrb in ljubezen za Benjamina čez Muro. Sloga vseh nas bo rodila popolno slogo vseh, ki danes v Prekmurju slovenstvo predstavljajo, predvsem pa podvojeno delo za njegovo boljšo bodočnost.

—lč.

Rooseveltov drugi poziv

ZNOVA ROTI HITLERJA, NAJ OHRANI MIR IN PREDLAGA MEDNARODNO KONFERENCO, KI NAJ REŠI ČEŠKOSLOVAŠKO VPRAŠANJE.

BERLIN, 28. septembra. **Nemški državni vodja in kancelar Adolf Hitler je poslal v Washington včeraj dolgo brzojavko z odgovorom na Rooseveltovo poslanico. Hitler se strinja z Rooseveltom glede poraznih posledic vojne, ki bi nastala. V ostalem pa je Hitler obrazložil svoje stališče glede ČSR in vztrajal pri svojih edino pravičnih zahtevah, od katerih ne more odstopiti.**

LONDON, 28. septembra. Reuter: **Danes zjutraj je Roosevelt poslal Hitlerju še drugo brzojavko, v kateri ga prosi, naj obdrži mir. Vsa sporna vprašanja naj se rešijo na mednarodni konferenci. Vprašanje, ki ga danes postavljamo svetu, ni vprašanje krivic, ki so bile storjene v preteklosti. Danes gre za to, da se prihrani milijonom ljudi smrt. Verjamem, da soglašate z mojim prvim telegramom. Zato vas pozivam, da ne vržete svet v nepreračunljivo propast, ker se da vendar češkoslovaško-nemški konflikt rešiti na miren način. Sila je nepotrebna. Pozivam vas, da nadaljujete s pogajanji in jih ne prekinete, saj je sporazum bil v principu že sklenjen. Sedanji razgovori se bodo nadaljevali, če samo vi daste besedo. Konferenca, pri kateri bi bili zastopani vsi narodi, ki so pri konfliktu zainteresirani, lahko konflikt reši na miren način. Zgodovina nas bo delala odgovorne za vse žrtve, ki bi nastale v bodoči vojni. USA nimajo interesa na Evropi, vendar vam brzojavljam kot glasnik vseh prebivalcev Zedinjenih držav, ki zahtevajo od mene, da preprečim vojno.**

Evropa sega po orožju

PRED SPLOŠNO MOBILIZACIJO V NEMČIJI. — NADALJEVANJE MOBILIZACIJE V FRANCIJI, ANGLEŠKI, ČEŠKOSLOVAŠKI IN DRUGOD.

London, 28.sept. **Vsi londonski listi so danes prinesli vest, da bo Nemčija danes ob 2. popoldne mobilizirala, če Češkoslovaška ne ugodi ulitmatu. DNB pa danes to vest zanikuje ter pravi, da je popolnoma izmišljena. V Londonu pravijo, da so dobili vest iz dobro informiranih nemških krogov. Danes se zatrjuje, da bo Nemčija mobilizirala šele jutri, v četrtek.**

LONDON, 28. sept. **Reuter javlja iz Beograda, da je včeraj Madžarska pričela mobilizirati.**

LONDON, 28. sept. **Angleški kralj je izdal proklamacijo in poklical pod orožje ves »B« razred mornarjev. Tako je praktično mobilizirana že vsa angleška mornarica. Doma so ostali samo še upokojeni rezervisti, ki pa morajo biti pripravljeni, da se javijo vsak čas na zbornih mestih.**

LONDON, 28. sept. Reuter. **V vsej Angliji se vršijo mrzlične priprave za obrambo. Izdelan je načrt, da takoj evakuirajo 500.000 londonskih otrok v kraje, ki so 50 do 100 milj oddaljeni od glavnega mesta. Pohabljeno deco so začeli že danes prevažati v provinco. Železniški postaji Charing Cross in Watterloo sta naravnost oblegani. Vojno ministrstvo je izdalo poziv na Angležinje, naj se javijo v prostovoljno službo kot bolničarke, kuharice in šoferke. Ljudje so si začeli nabavljati živež, vendar v velikih trgovinah še ni opaziti navala.**

PARIZ, 28. sept. **Vlada je mobilizirala nove pomožne čete ter vse rezervno železničarsko osebje. Prepovedala je nadalje izvoz masti, gnjati in žita.**

PRAGA, 28. sept. Reuter: **Tu se vršijo zadnje priprave za obrambo pred zračnimi napadi. Ponoči je mesto v temi in tudi avtomobili morajo imeti zasenčene reflektorje. Motornih vozil je zelo malo, ker so bila večinoma rekvirirana. V petih sudetskih mestih so oblasti zaplenile vse privatne radijske aparate.**

LONDON, 28. sept. **Reuter javlja iz Rima, da splošne mobilizacije še ni, videti pa je, da so vpoklicani specialisti. Iz Bruxellesa: ministrski predsednik je obvestil poslanike Francije, Anglije in Holandske o vojaških odredbah in izjavil, da Belgija ne bo pustila prehoda tujim četam. Iz Amsterdama: vpoklicane so nove čete, pred vsem protiaeroplanska obramba in topništvo. Iz Kopenhagna: danska obrežna policija je mobilizirana. Iz Stockholma: od 40.000 vojakov, ki bi jih morali pustiti domov, so jih 10.000 zadržali. Iz Berna: švicarska protiletalska obramba je mobilizirana.**

Nemški odgovor Chamberlainu

NEMCI PRAVIJO NAJ BI BIL CHAMBERLAIN NASLOVIL SVOJ GOVOR NA ČEHE, NE NA NEMCE

BERLIN, 28. septembra. »Der Deutsche Dienst« se danes obširno bavi z včerajšnjim Chamberlainovim govorom ter zavzema k nekaterim odstavkom svoje stališče. S posebno ljubosumnostjo naglaša, da je angleški ministrski predsednik govoril o češkoslovaškem narodu z izrednim sočustvovanjem, dočim trpljenja sudetskih Nemcev še omenil ni. Angleški vladi moremo vsak čas postreči z dokazi o tem trpljenju, saj je vendar splošno znano, da je zaradi nevzdržnih razmer pobegnilo v Nemčijo že nad 234 tisoč sudetskih Nemcev. Če že Chamberlain toliko govori o nevarnosti vojne, zakaj vendar angleška vlada ne priporoči Pragi, naj sprejme nemške zahteve. Kakor razume Chamberlain okolnosti, zaradi katerih je Praga odklonila nemške zahteve, pravtako bi moral vendar razumeti tudi okolnosti, zaradi katerih je Nemčija postavila svoje zahteve.

Pogajanja s Poljsko

BERLIN, 28. septembra. Kakor sporoča poljski radijo, je poljska vlada odposlala sinoči češkoslovaški vladi v Prago odgovor na češkoslovaško sporočilo glede odstopitve Tešinjskega. Poljski odgovor vsebuje popoln in podroben načrt oglede poljskih teritorialnih zahtev nasproti Češkoslovaški.

VARŠAVA, 28. sept. Poljska vlada je poslala češkoslovaški konkreten načrt za rešitev tešinjskega vprašanja. Tako se demantirajo vesti, da so razgovori prekinjeni. Poljska »prostovoljska legija«, ki čaka na češkoslovaški meji, je razdeljena na bataljone, ki imajo imena po tešinjskih krajih. Češka vlada se je opravičila zaradi letala, ki je včeraj preletelo poljsko ozemlje. Britanski poslanik je pozval vse Angleže na Poljskem, naj se preko Gydnie in po morju vrnejo v Anglijo.

BERLIN, 28. septembra. Med poljsko prostovoljsko legijo in Čehi so se razvili včeraj zopet obmejni boji. Podrobnosti niso znane.

Nemci sestrelili nemško letalo

DUNAJ, 28. sept. Reuter: **Včeraj zvečer je protiaeroplanska obramba sestrelila nemško letalo, ker je mislila, da je češkoslovaško.**

DREVI BO GOVORIL GOEBBELS.

BERLIN, 28. septembra. V Berlinu bo danes veliko zborovanje množic, ki bodo nastopile za nemške zahteve nasproti Češkoslovaški. Na zborovanju bo govoril propagandni minister Goebbels. Zborovanje se prične ob 18. uri in bodo Goebbelsov govor oddajale vse nemške radijske postaje.

SPREJEM V PARIZU.

PARIZ, 28. septembra. Zunanji minister Bonnet je sinoči več časa konferiral z angleškim poslanikom v Parizu. Ministrski predsednik Daladier je pa sprejel ob 23. uri ameriškega poslanika v Parizu.

SESTANKI DIPLOMATOV V PARIZU

PARIZ, 28. sept. (Avala) Havas javlja: Daladier je sprejel sinoči ob 23. ameriškega poslanika, ki je bil pozneje sprejet tudi pri Bonnetu. Slednji je sprejel tudi ruskega veleposlanika Suriča ter angleškega veleposlanika sira Erica Phippsa.

ODMEV BENEŠEVEGA ODGOVORA ROOSEVELTU V AMERIKI.

NEWYORK, 28. septembra. Benešev odgovor Rooseveltu je le še stopnjeval ameriške simpatije za Češkoslovaško v teh težkih trenutkih. Skoraj vsi dnevniki so ga objavili na prvem mestu in ga komentirali v prilog ČSR.

KRONSKI SVET V BUKAREŠTI.

BUKAREŠTA, 28. sept. Tu je bil včeraj kronski svet, ki je razpravljal in sklepal o stališču Romunije do evropskega položaja.

PLINSKE MASKE ZA ANGLEŠKI DVOR

LONDON, 28. sept. Angleški kralj je odredil, da se nabavijo za ves dvor plinske maske. Tudi kralj in kraljica jih bosta imela pripravljene. Kentski vojvoda in vojvodinja sta si jih že nabavila.

Novice

Varujmo svojo zemljo kot največjo svetinjo

Ozrimo se na našo severno mejo, na oni najdragocenejši košček naše zemlje, na kateri so trpeli stoletja naši predniki ,na kateri so kljubovali v hlapčestvu, a vedno vztrajni v borbah za največje narodne svetinje, ki so jih ohranili do sedanjih rodov. Ta košček naše zemlje, ki nas je stal tolikšne žrtve, moramo ceniti v trdni veri da to, kar so nam ohranili naši predniki, ohranimo tudi mi.

Ugotoviti pa moramo, da se je pri nas v povojni dobi posvečalo premalo pažnje severni meji. Težke gospodarske razmere zadnjih let so prinesle izgubo velikega dela naše narodne posesti, ki je prišla v roke tujcu, ki je z močnim kapitalom pohlepno nakupoval našo z naporom ohranjeno zemljo. Kupovanje naše narodne posesti od strani inozemcev je doseglo svoj višek l. 1936, ko je državna oblast zabranila tujcem nadaljnje kupovanje naših posestev. Po zanesljivi statistiki je znano ,da je prešlo v roke tujcev samo v gornjeradgonskem okraju nad 44% zemlje in to najlepši, najobsežnejši vinogradi s krasnimi vilami in hišami na naši meji. Našim krasnim goricam je ošabno zagospodaril tujec, domačin, prejšnji gospodar, pa je prevzel službo revnega viničarja. Celih 16 let se ni našlo nikjer primernega razumevanja za severno mejo.

Neprestano nam stopa pred oči obupno stanje naših cest, ki ovira gospodarski in kulturni napredek našega malega človeka. Mnogi kraji, n. pr. Sv. Ana, Negova, Kapela, Marija Snežna itd. so brez pravih čestnih zvez. Privlačni kraji, krasne razgledne točke, ki naj bi nudile tujcu razvedrilo in oddih, so osamljeni, ker ni za tujski promet primernih cest. Tujcu ni dana možnost ,da bi prišel na našo mejo na počitnice, kjer bi spoznal našega kmeta in njegovo gostoljubnost. Obisk akademikov pri Sv. Ani v Slov. goricah je dal prvo resno pobudo zanimanja za naše kraje, ki so bili do danes osamljeni in prepuščeni usodi, ki seka rane v naše narodno telo. Naša želja je, da pozivu naših akademikov sledi vsa ostala slovenska javnost in to še predvsem v sedanjem času.

Akcijski odbor za regulacijo Mure

Na pobudo Veržejcev so se zbrali v nedeljo v dvorani g. Hedžeta v Veržeju zastopniki vseh treh obmejnih srezov Ljutomer, Murska Sobota in Dolnja Lendava, da sklepajo o regulaciji Mure. Z uredbo o melioracijskem skladu je določeno, da morajo del regulacijskih stroškov nositi interesenti. Sestanka so se udeležili do malega zastopniki skoraj vseh političnih občin, zastopniki sreskih načelstev in banovine. Od povabljenih poslancev je bil navzoč g. Lukačić, od članov banskega sveta pa g. Štuhec. Opazilo se je, da se vkljub vabilu ni odzval nobeden članov kmetijske zbornice. Sestanek je vodil domači župan g. Galunder Franc kot sklicatelj, splošni referat in zgodovino o regulaciji Mure je podal g. Križanič, tehnični referat o sedanjem stanju regulacije ter o potrebah dokončne regulacije je temeljito in strokovno objasnil g. inž. svetnik Knez. Poleg imenovanih je v debati obširno govoril in pojasnjeval g. Lukačić, govorili so še gg. Snoj iz Gornje Radgone, inž. Ostanek iz Ižakovec, Jurkovič iz Turjanec ter zastopnik zdravilišča Slatina Radenci in še razni.

Soglasno je bilo sklenjeno, da se v naših perečih zadevah postopa enotno. Kot vrhovna institucija se ustanovi akcijski odbor, katerega člani so: zastopniki vseh treh sreskih načelstev, vsi poslanci, vsi člani banskega sveta, kmetijske zbornice, predsedniki sreskih kmetijskih odborov in vsi župani političnih občin vseh treh srezov. V pripravljalno eksekutivo so bili določeni gg. Benko Josip, poslanec, Štuhec Alojz in Bajlec Franc, banska svetnika, Galunder Franc, župan veržejski, Horvat Anton, podžupan črenšovski ter Jurkovič, kot tajnik je bil določen Križanič, tehnični referent je pa Franc Cmerekar.

Vesti iz obmejnega kota

Slovenske vasi okoli Radgone dobijo otroške vrtce po »koroškem« vzorcu. Mestna občina v nemški Radgoni je prejela te dni od vodstva NSV (Narodno socialističnega urada za ljudsko blaginjo) obvestilo, da je izposlovalo pri rajhovski vladi večji kredit v okroglem znesku 200.000 RM (ali v našem denarju okrog 3,000.000 din) za čimprejšnjo ustanovitev in otvoritev otroških vrtcev v vseh slovenskih vaseh okrog nemškega mesta Radkersburg. V poštev pridejo vasi Potrna, Slovenska Gorica, Zenkovci, Žetinci in Dedonci (Laafeld, Vindisch Goritz, Zelting, Sicheldorf in Dedenitz), kjer je naseljeno večinoma le slovensko prebivalstvo. V vseh teh vaseh bodo še to jesen otvorjeni otroški vrtci. V teh otroških vrtcih naj bi se deca, ki sliši doma slovensko govorico svojih staršev, čim prej privajala nemški govorici in svojstvenosti, da bi pač čim prej postali iz Žitkov Schitegg-i, iz Pintaričev in Padaričev Pintaritsch-i in Padaritsch-i itd.

Javna dela okoli nemške Radgone. Vodstvo NSV v nemški Radgoni je izposlovalo za Radgono kredit v znesku 240.000 RM za napravo javnih del, kakor kanalizacijo mesta, napravo vodovoda, položitev telefonskega in telegrafskega kabla ter zboljšanje in ureditev cest. V začetku meseca septembra t. l. pa je bila razdeljena po dokončani ugotovitvi in ocenitvi škode po majskih poplavah vsem oškodovancem v okraju Radkersburg in Mureck podpora v znesku 220.000 RM. S podporami v obmejnem ozemlju hitijo.

Krava v studencu. Posestnik Ivan Bračko na Ptujski cesti pri Gornji Radgoni ima v bližini hiše 15 metrov globok vodnjak, precej primitiven in pokrit z deskami. Ko se je te dni v bližini tega studenca pasla edina krava, ki jo ima Bračko pri hiši, je padla v vodnjak, vendar je bilo revnemu kočarju prizanešeno, da je krava ušla večjim poškodbam ter zadobila samo odrtine po koži, ko so jo pomagali sosedje izvleči iz studenca.

Slovo priljubljene učiteljice. V petek se bo poslovila priljubljena učiteljica gdč. Marica Ogorelec, ki je bila sprejeta v pedagoško šolo. V Gornji Radgoni je službovala 7 let ter bila izredno priljubljena. Bila je tudi društvena in okrožna načelnica tuk. obmejnega Sokolskega društva.

MESTNA KNJIŽNICA V CELJU ZASLUŽI VEČ POZORNOSTI

Kar je za Ljubljano Licejska in za Maribor Študijska knjižnica, naj bi bila za Celje Mestna knjižnica. Toda ta poslednja še daleč nima pogojev, ki bi ji nudili možnost, da ustreza potrebam našega mesta. Stisnjena je v majhen prostor, občina ji da na leto le 10.000 subvencije, od tega pa izda knjižnica za lokal in kurjavo 7000, osebje pa je plačano iz dohodkov knjižnice same. Potrebno je, da se subvencija knjižnici zviša in da meščani bolj segajo po njenih knjigah, saj si nabavi vsako slovensko knjigo, večinoma še v več izvodih. Letos je bilo izposojenih že 16.661 knjig, od tega slovenskih znanstvenih 1151, leposlovnih 10.664, nemških pa 4846.

Knjižnici so obljubljeni večji prostori v poslopju, kjer je zdaj sodnija, toda še-le takrat, ko bo zgrajena nova justična palača. Tudi nova sodna palača je že obljubljena in bojimo se le, da je to začarani krog. Vsekakor bi bilo potrebno, da se ne čaka na to obljubo, temveč da se odredi Mestni knjižnici večji prostor, morda tudi za čitalnico, kar bo privabilo v krog bralcev še več Celjanov.

o. **Rektorat ljubljanske univerze** razpisuje mesto fakultetnega knjižničarja na juridični fakulteti. Prošnje je vložiti do 15. oktobra. Prednost imajo oni, ki se že bili v drž. ali samoupravni službi.

o. **Telefonska zveza Kranja z Grčijo** se uvede s 1. oktobrom.

o. **Spomenik padlim vojakom v Dovju na Gorenjskem** so podrli, ker je baje predstavljal vojaka v preveč avstrijski uniformi.

o. **V Španiji je padel** na strani republikancev J. Kralj iz Trbovelj. To je že četrti Trboveljčan, ki je izgubil življenje v Španiji.

o. **Spominske svečanosti v Žalcu.** Dne 2. okt. ob 15. se bo vršila v Žalcu spominska svečanost za Janezom Hausenbicherjem, očetom slovenskega hmeljarstva. Na njegovi rojstni hiši bo odkrita plošča z relijefom, na grob pa mu bodo položili Savinjčani venec. Sodelovali bodo pevski zbori »Borut« iz Gotovelj, »Savinja« iz Petrovč, »Savinjski zvon« iz Št. Petra, Železničarska godba in mladina žalskih šol. Pri Robleku bo zvečer veselica. — Isti dan bo ob 8. otvorjena v hiši št. 6 spominska razstava slik in fotografij z opisom v spomin na 70 letnico 1. slovenskega tabora v Žalcu 6. sept. 1868., videli bomo tudi skupinsko sliko članov narodnega odbora za prevrata. Razstava bo odprta od 8.—12. in od 13. do 18. ure.

o. **Grobnico v spomin padlim vojakom** dobi Ljubljana na pokopališču pri Sv. Križu. Mestna občina je že razpisala dela za zgradbo, ki bodo stala pol milijona din in končana bodo prihodnje leto.

o. **K članku g. Grilca o izkopaninah v Savinjski dolini** nam Muzejsko društvo v Mariboru dodatno sporoča, da so krivi počasnega izkopavanja neprimerni muzejski prostori, kajti dokler ne dobimo primernejših, je najboljši muzej zemlja sama. V slabih, prenatrpanih prostorih se pa zgodovinski spomeniki le kvarijo.

o. **Po Dolenjskem se je razpasla svinjska kuga,** zlasti v okolici Novega mesta, kjer se nova obolenja vedno ponavljajo in je mnogo prašičev tudi že crknilo.

o. **7-letni fantek je padel pod motor** na Tyrševi cesti v Ljubljani, ko je hotel preleteti cesto in se je v zadnjem hipu umaknil avtomobilu. Vozilo mu je zlomilo hrbtenico, poleg tega pa si je pregrizel jezik in dobil težke notranje poškodbe. Njegovo stanje je brezupno.

o. **Plemenski sejem** za bike rodovniškega porekla in za sivopšenično pasmo bo 3. oktobra v Sv. Juriju ob j. ž.

o. **Motorni vlak je prispel v Ljubljano** včeraj prvič, in sicer iz Zagreba, od koder je rabil do Ljubljane samo 1 uro 55 min. Brzi vlak prevozi to razdaljo v 3 urah 40 min. Danes se poizkusna vožnja ponovi.

o. **Slaba letina gob na Štajerskem.** V nasprotju z lanskim letom je letošnja letina gob slaba. To pomeni hud udarec zlasti za revnejše sloje, ki so z nabiranjem in sušenjem jurčkov vsaj nekaj zaslužili.

o. **Kočevska polja uničujejo divje svinje,** tako da grozi tamošnjim kmetovalcem resna nevarnost, da bo ves njihov trud in letina uničena.

o. **V smrt je šla zaradi nesrečne ljubezni** 26-letna Metka Gorjančeva iz Vevč. Skočila je pri D. M. v polju pri Ljubljani pod vlak, ki jo je prerezal na dvoje.

c. **Umrla sta** v bolnišnici: 28-letni rudar iz Hude jame Oblak Josip, stanujoč v Brezdnu pri Sv. Krištofu. Ko se je v noči na ponedeljek vračal iz gostilne v Sv. Jederti proti domu, ga je napadel neki rudar in mu zadal več zabodljajev v prsi. — 31-letni brezposelni rudar iz Trbovelj Dobršek Karl.

c. **Razširjenje policijskih zaporov in preureditev magistrata.** Mestna občina namerava preurediti pritličje svojega poslopja tako, da bo prenesla sedanji arhiv iz prostorov ob policijskih prostorih v podstrešne prostore, ki jih bo tudi v ta namen preuredila, policijski prostori na dvorišču pa se bodo nekoliko razširili, kar pomeni majhno izboljšanje sedanjega stanja. Preurejeno pa bo tudi prvo nadstropje levega dvoriščnega trakta in za vsa ta dela razpisuje občina ponudbe.

c. **Popravki.** V včerajšnji številki nam je škrat prevrgel nekaj besed in naredil iz Neodvisnega gledališča Narodno gledališča v kulturni rubriki, v članku o občnem zboru Ljudske univerze pa je spremenil bansko upravo v lansko, ime g. Jauževca v Janževca.

c. **Nobene nesreče na Levcu.** Te dni se je širila po mestu vest o težki nesreči z motorjem na Levcu in ljudje so vedeli celo, kdo se je ponesrečil. Vendar pa je nekdo Celjane le potegnil.

c. **Nesreči.** Rudar Bevc Alojz, zaposlen v hrastniškem rudniku, si je zlomil nogo; kmetica Elizabeta Dorn izza gradu pa se je nabodla na vile, ko je skočila z voza ter se zastrupila.

p. **»Dijaška kuhinja« v Ptuju** je imela občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: preds. dr. Matej Senčar, podpreds. novi ravn. gimn. prof. Mlakar, tajnik prof. Stanko Cajnkar, blag. Janko Šegula, odv., odbor. prof. Anton Kolarič, preglednika dr. Vl. Vrečko in dr. Anton Horvat, namestnika Milko Senčar, trgovec in dr. Vilko Jedlička. Sklenili so, da dij. kuhinja ne bo več v Narodnem domu, ampak v gimnazijskem poslopju. »Dij. kuhinja« je v težkem gmotnem položaju in se obrača na javnost s prošnjo, da jo podpira. Z dobrotami dij. kuhinji so deležni večji del sinovi kmečkih staršev, ki so najbolj navezani na to podporo in ki so priznano najboljši dijaki.

p. **O stari vojašnici v Ptuju.** Pozdraviti je treba ukrep mestnega sveta, ki je dal prečistiti v Panonski ulici pročelje stare vojašnice. Vendar pa še s tem ni rešeno čiščenje stare vojašnice. Še mnogo grše, kot prej z zunanje, izgleda z dvoriščne strani. Stopnišča in hodniki so le obnovljeni v enem traktu, zakaj še ne bi bili v drugih delih, kjer se vidijo na pisanih in razdrapanih stenah prevleke in sledovi iz vseh časov. Le stanovanja so skoraj vsa čedna, ker so si jih stanovalci po pogodbi sami očistili. Sedaj še samo hodniki, stopnišča in dvoriščno zidovje prosijo malto in barvo. Stroški za obnovo bi bili malenkostni, saj je tu treba več dela kot pa materijala. Že v samem poslopju so trije brezposelni slikarji, ki bi prav radi s svojim delom odslužili najemnino mestni občini.

p. **Avtomobilist je povozil motociklista** na Ormoški cesti v Ptuju in ga vlekel s seboj kakih 10 metrov. K sreči motorist ni dobil nikakih težjih poškodb.

p. **Zastrupila se je z lizolom** 18-letna Marija Goljat iz Cirkovc na Dravskem polju.

n. **Seja gospodarsko-finančnega odbora ministrov** se je vršila včeraj v kabinetu finančnega ministrstva pod predsedstvom Dušana Letice. Obravnavali so tekoče zadeve.

n. **Iz ČSR se vračajo naši krošnjarji.** Minule dni se je vrnilo iz Češkoslovaške okoli 170 krošnjarjev, ki so naši državljani in prodajajo drobnarijo po vseh krajih Evrope.

n. **Pogreb senatorja M. Stefanovića** se je vršil včeraj popoldne. Pogreba so se udeležili zastopniki vlade, senata in narodne skupščine. Kot bivšega bojevnika so ga pokopali z vojaškimi častmi.

n. **Tuji farmacevtski zavodi kupujejo v Jugoslaviji** zdravilna zelišča, zlasti v Sloveniji, kamor prihajajo mnogi zastopniki raziskovat in zbirat zdravilne rastline.

n **Veliko razstavo grozdja bodo priredili v Nišu** od 15. do 17. oktobra pod pokroviteljstvom ministra za socialno politiko in narodno zdravje.

n **32 letni pastir je sam napravil radio aparat** in zdaj s pomočjo otroškega zmaja, ki mu služi kot antena, posluša poročila in glasbo. Pastirja, ki je doma blizu Subotice in se zna komaj podpisati, je ves aparat stal 25 din.

n **V Jugoslaviji ubije strela vsako leto 400 ljudi.** Tako pravijo najnovejše statistike zadnjih treh let o tem »kmečkem sovražniku št. 1«.

n **Milijon paprik je bilo prodanih** v enem dnevu v Leskovcu na znamenem Gospodinjskem sejmu.

n. **Božjastnik s samokresom v rokah** je napadel kmeta in njegovega 12letnega sina, katerega je z nožem strahovito zdelal. Božjastnika so aretirali in prepeljali v Zagreb. Stanje ranjenega dečka je brezupno.

n. **Glede potovanja na Češkoslovaško** je izjavil konzul v Zagrebu, da ni prav nobenih zaprek.

Maribor

Pohorski praznik v Mariboru

OGLAR, SPLAVAR IN DRVAR BODO GLAVNI JUNAK POHORSKEGA PRAZNIKA

16. oktobra čaka Maribor presenečenje, kakršnega v našem mestu še ni bilo. Pripravlja se pohorski praznik, praznik pohorskih drvarjev, oglarjev, splavarjev in lesnih trgovcev. V nedeljo, dne 16. oktobra, se bodo vsi ti stanovi ,ki so tipični gospodarski predstavniki našega Pohorja, zbrali v Mariboru in nam pokazali na unionski sokolski verandi pohorske običaje iz življenja drvarjev, oglarjev in splavarjev. Veselo bodo združili s koristnim. Pokazali bodo delo in vesele prizore, ki se navadno razvijejo po njihovem mukepolnem delu. Znano je, da so Pohorci delavni in zabavni. Pod to devizo bo prirejen tudi pohorski praznik, ki bo prva prireditev te vrste v naši državi. Organizacijo in priprave za zanimivi pohorski praznik vodi mariborski lesni trgovec g. Vodušek, ki je velik ljubitelj našega Pohorja in njegovega življenja ter propagator in pobornik pohorskega gospodarstva. Pohorski praznik bo najboljša propaganda za pohorsko delovno prebivalstvo in bo veren izraz pohorskega življenja, saj bodo takrat pohorski oglar, drvar in splavar glavni junaki Maribora.

Cerkveno doklado že pobirajo

Cerkveni konkurenčni odbor mariborske stolnice je začel razpošiljati plačilne naloge za 10 % cerkveno doklado, s katero se bodo krili stroški za popravilo stolne cerkve. Doklade plačajo samo župljani stolne župnije, to so oni, ki so 12. septembra stanovali ali imeli kakšen obrat na območju stolne župnije. Stolna župnija je del mesta na levem bregu Drave zahodno od črte Kopališka ulica — Trg Svobode — Ciril Metodova ulica in jarek, ki teče skozi mestni park, ter del občine Košaki zahodno od Trubarjeve ulice oziroma poti na Kalvarijo. Cerkvena doklada je enkratna in se pobira na osnovne neposredne davke, ki so bili ugotovljeni leta 1937.

Harmonika, pesem in mladina

Priznani mariborski mali harmonikarji, ki jih vodi njihov ustanovitelj g. Vilko Šušteršič, so se v nedeljo odzvali klicu pragerske mladine in tam nastopili. Sokolski dom v Pragerskem je napolnila mladina in za odrasle skoraj ni bilo več prostora. Ganljivi so bili prizori, ko je mladina igrala in pela mladini. Nekaj pesmic so morali mariborski harmonikarji celo ponoviti. Ko pa so zaigrali in zapeli pesem »Oj Jugoslavija«, je s harmonikarji pela cela dvorana. Vodja harmonikarjev g. Šušteršič je prejel za lepo uspeli nastop svojih malčkov krasen šopek svežega cvetja z narodnim trakom.

Sofijski list o Mariboru

V 161. številki trotednika »Trgovija, promišljenost i trud«, (Trgovina, industrija in delo), ki izhaja v Sofiji kot glavno glasilo bolgarskega gospodarstva pod vodstvom glavnega urednika Todora Simeonova, je objavljeno tudi pregledno poročilo o letošnjem VII. Mariborskem tednu s slikami predsednika zadruge g. dr. Lipolda, tajnika g. Josipa Loosa in mestnega župana g. dr. Juvana. Poročilo je napisal g. Simeonov sam, ki je osebno obiskal našo letošnjo prireditev Mariborskega tedna. Pisec pravi, da je Maribor eno največjih jugoslovanskih trgovskih in industrijskih mest in važen kulturni center severnega dela prelepe Slovenije.

Številka trotednika, ki izhaja v velikem zahodnoevropskem formatu, je tudi sicer skoraj v celoti posvečena Jugoslaviji, posebno našim velesejmom, industriji in trgovini. Obširni so opisi ekskurzije bolgarskih rudarskih inženjerjev po Jugoslaviji, o železarnah v Zenici, »Aeroputu«, naših bankah, podonavskem paroplovnem prometu, raznih velikih industrijskih podjetjih širom Jugoslavije itd. Vsi članki so opremljeni tudi z lepimi in srečno izbranimi slikami.

Ta obsežna publikacija se je častno pridružila dosedanjim bolgarskim, ki so bile posvečene zbližanju med obema bratskima južnoslovanskima državama. G. Todor Simeonov, ki je sam prepotoval vso državo in zbral material, je storil s tem zaslužno zbliževalno delo, važno posebno za vzajemne gospodarske stike.

Trije pobegli negodni ptički

V ponedeljek so nemške obmejne oblasti izročile našemu komisarijatu 14-letnega Ivana, 13-letnega Vladimira in 12-letnega Stefana. Pripeljali so jih v Maribor in so pri zaslišanju pripovedovali cel roman o svojem potovanju preko Nemčije, Češkoslovaške in Madžarske ter Poljske, kjer se baje nahajajo njihovi starši. Pravili so, da žive že dolgo v Banji Luki, pa so hoteli obiskati kar peš svoje starše. Banjaluško sodišče pa pravi čisto drugače. Vsi trije mladoletniki so predrzni tatovi, ki so 17. t. m. ušli iz tamkajšnjih zaporov, ker so osumljeni raznih tatinskih podvigov. Zdaj bodo odromali nazaj za zapahe in sanjali o svojem potovanju...

Težka prometna nesreča

Danes okoli 9. ure dopoldne je neki tovorni avtomobil pred Rakuševim skladiščem na Aleksandrovi cesti povozil 58letnega viničarja Antona Babiča iz Pekla. Babič se je na kolesu peljal v mesto. Blizu kolodvora je trčil v tovorni avtomobil. Sunek ga je vrgel s kolesa. Padel je tako nesrečno, da je dobil zelo nevarne notranje poškodbe. Počila mu je trebušna mrena in poškodovan ima prsni koš. Kolo je popolnoma uničeno. Nezavestnega Babiča so mariborski reševalci takoj prepeljali v tukajšnjo bolnišnico.

m. **Izlet Maistrovih borcev v Cirkovce.** Zveza Maistrovih borcev v Mariboru vabi svoje člane iz mesta in okolice, da se udeleže izleta v Cirkovce, kjer pripravlja tamkajšnji odsek Maistrovih borcev v nedeljo ob 15. uri popoldne družabno prireditev z vinsko trgatvijo. Kdor se želi poslužiti posebnega avtobusa, naj to javi najkasneje do petka g. Cimermanu.

m. **Borza dela** potrebuje mlajšega knjigoveškega pomočnika. Nastop takoj.

m. **Važno zborovanje slovenskih brivcev v Mariboru.** V nedeljo, dne 2. oktobra bo v Mariboru izredni občni zbor Združenja brivcev, na katerega bodo prišli delegati iz vseh mest Slovenije. Na občnem zboru bodo razpravljali in potrdili sklepe celjske konference slovenskih brivcev.

m. **Na mostu je počila vodovodna cev.** Včeraj dopoldne je na državnem mostu počila glavna vodovodna cev in voda se je razlila na most ter dalje na Glavni trg. Pešci so morali nekaj časa počakati, dokler niso cev popravili.

m. **Cestna dela** Dravska dolina-Bresternica—Sv. Križ—Pesniška dolina se zopet nadaljujejo. Za letos ima okrajni cestni odbor na razpolago 200.000 din.

m. **Konj ga je brcnil v glavo.** V tukajšnji bolnišnici leži 10-letni posestnikov sin Ivan Kacjan iz Partinja pri Sv. Juriju v Slov. goricah, ki ga je konj na paši brcnil v čelo in mu prebil kost nad desnim očesom.

* **Podružnica »Zveze gospodinj« v Mariboru** vabi vse članice, da se sigurno udeleže seje, ki se vrši v četrtek, dne 29. t. m., v društveni sobi.

* **Spoznavajte naše prekrasne Slovenske gorice!** Krožni izlet z modernim avtokarom »Putnika« v nedeljo, dne **2. oktobra.** Vožnja le 50 din. Prijavite se takoj, sedeži so numerirani! Informacije pri »Putniku«, Maribor. Trgatev se prične!

* **Iz društva vpokojencev v Mariboru.** Glede v časopisih objavljenih notic o izrednem občnem zboru našega društva dne 25. t. m., opozarjamo naše člane, da je bilo to zborovanje **protizakonito in neveljavno** ter da smo zaradi tega takoj pri merodajni oblasti storili potrebne korake. — Predsedstvo.

* **Francoski tečaji.** Francoski krožek v Mariboru bo otvoril v oktobru zopet svoj francoski otroški vrtec in svoje tečaje za mladino osnovnih, meščanskih in srednjih šol in za odrasle. Kraj in ure teh tečajev so označeni na lepaku, Gregorčičeva ul. 4, vsa pojasnila se dobijo ob sredah od 17. do 19. v društveni čitalnici, istotam. Vpisovanje bo 30. septembra in 1. oktobra od 18. do 19. v društveni čitalnici, od 3. do 8. oktobra pa v tečajih samih. Pouk se začne 3. oktobra. Šolnina je zelo zmerna.

* **Janezek!** Ali že imaš vse svoje šolske knjige in šolske potrebščine za tekoče šolsko leto? Kar ti še manjka, kupi brž v Tiskovni zadrugi na Aleksandrovi cesti.

* **Bojevniki!** Si hočete osvežiti spomin in priklicati svoje nekdanje boje? Sezite po Ognju, ki ga je napisal Henri Barbusse. Tam boste našli reči, ki so na las podobne vašim podvigom in doživljajem. Knjiga s svojimi 339 stranmi stane broš. le 15 din, vezana pa 25. Dobite jo v vseh knjigarnah in pri Trskovni zadrugi v Ljubljani, Šelenburgova ul. 3 in v Mariboru, Aleksandrova cesta 13.

Kino

Grajski kino. Danes **»Uspavanka«.** Prekrasen film, lepa godba, izborna vsebina, krasno petje.

Kino Union. Do vključno četrtka, dne 29. septembra, najveselja, najzabavnejša šaloigra zadnjih let »Vzorni soprog« Heinz Rühmann, Heli Finkenzeller.

Grajski kino danes Benjamin Gigli, Marija Cebotari „Uspavanka"

Mariborsko gledališče

Sobota, 1. okt. ob 20: Otvoritvena predstava: **„Kar hočete".** Premiera. Bloki.

Nedelja, 2. okt. ob 20: **„Dva ducata rdečih rož".** Znižane cene. Bloki.

Ponedeljek, 3. okt.: **Zaprto.**

Torek, 4. okt. ob 20: **„Hudičev učenec".** Primiera. Bloki.

V otvoritveni predstavi „Kar hočete" spremlja komedijo tudi godba, ki jo je nalašč za to uglasbil voj. kapelnik Jiranek.

Statisti v „Hudičevem učencu". Vaja **nocoj** v sredo ob 19.30. **Točna udeležba.**

Kultura

Zgodovina Jugoslovanov

Poročanje o šolskih knjigah v dnevnem tisku sicer ni v navadi, a mislim, da mi nihče ne bo zameril, ako izvzamem prelepo knjigo, ki je pravkar izšla in ki smo nanjo morali čakati celih dvajse let: »Zgodovina Jugoslovanov«, spisala Binter Boodan in Štrukelj Vojteh (založila ljubljanska sekcija Jugoslovanskega profesorskega društva.)

Srednješolski učbeniki v slovenskem jeziku se po veliki večini odlikujejo po svoji strokovni resnosti, natančnosti in po skrbni vzgojni metodi, zlasti pa tisti, ki jih marljivo sestavljajo po dva ali po več pisateljev. Prav delikatno pa postane obravnavanje snovi iz narodne zgodovine in pisatelj učbenika, ki naj poda dijaku snov tega predmeta, nima nikoli najlažjega stališča, najmanj pa, ako ima podati kot celoto snov, ki je bila malokrat kot celota in enota obdelana. Ne prav lahko nalogo, kateri se pridruži še spona učnega načrta, sta pisatelja te nove šolske knjige sijajno rešila in je lično s podobami opremljena knjiga v vsakem pogledu uspela. Z vidika predpisov za pouk narodne zgodovine razumljivo, dasi ne povsem utemeljeno, je Bolgarija potisnjena nekoliko v ozadje, dasi spadajo tudi Bolgari v zgodovino Jugoslovanov; manj opravičljivo pa je, da zgodovina Bolgarije niti v dodatku ni obdelana poleg Češke, Poljske in Rusije.

Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev pa je v knjigi podana tako dobro pretehtano in v tako dobro odmerjenem razmerju, da si moramo zares čestitati, da se bodo naši dijaki letos učili narodne zgodovine iz takšne zrele in premišljene knjige. Slog je dober, nazornost pripovedovanja podprta z izbranimi ilustracijami. Mislim, da je težko najti strnjeno in tako pregledno sestavljeno zgodovino Jugoslovanov, dasi tudi S. Kranjčev kratki pregled zgodovine Jugoslovanov — kakor je mnogo manj obsežen — ni bil najslabši. Upajmo, da bosta avtorja kmalu dala na svetlo tudi drugi del te zgodovine, ki utegne s pridom služiti ne le dijakom, temveč vsakemu izobražencu, ki se zanima za pregled zgodovine Jugoslovenov v srednjem veku. s. š.

k. **»Gruda«,** mesečnik za kmetsko prosveto, je izšla. Večje prispevke so prispevali Albin Podjavoršek, dr. Srečko Goljar, Jos. Udovič, Albin Zabavnik, J. Bratko, V. Kristan i. dr. Med drugim so v listu še razna poročila o kmetskem svetu, potrebah in življenju. »Gruda« postaja z vrsto dobrih sotrudnikov čedalje boljši kmetski list. V slovenskem narodu vrši važno pionirsko delo na polju kmetsko stanovske prosvete.

k **Beograd dobi novo operno gledališče.** V Beogradu se bo gradilo v kratkem novo poslopje za operno gledališče, ki bo sezidano po najmodernejših načelih in pred vsem tudi reprezentativno. Pogajanja med prosvetnim ministrstvom in mestno občino glede prostora, na katerem naj se palača zgradi, pa še niso končana. Razpis za načrt bo razpisan, čim bo rešeno to vprašanje, in sodelovali bodo lahko arhitekti vsega sveta.

k **Listina stenografije.** G. prof. Rudolf Rakuša je izdal v Mariboru ob 20-letnici osvobojenja kot manuskript v 100 izvodih »Listino reformirane slovenske stenografije« po sistemu Frana Novaka in lastnem reformnem osnutku. Brošura na 50 straneh velikega formata obsega v prvem delu tri poglavja o dopisni, poslovni in govorni stopnji stenografije, v drugem delu pa komentar k listini slovenske stenografije. Ker je avtor dela znan strokovnjak v teoriji in praksi, zasluži gotovo vso pozornost slovenskega stenografskega sveta. V kolikor je mogoče presoditi brez temeljitega proučavanja, so reforme g. prof. Rakuše tako dobro pretehtane in tako velikega praktičnega pomena, da se bodo nedvomno uveljavile tudi v praksi. Delo se naroča pri avtorju na državni trgovski akademiji v Mariboru.

k **Ženski koledarček.** Rezi Korpar je sestavila in izdala te dni ženski koledarček, ki je preračunan za dobo desetih let. Knjižica se naslanja na vsa najnovejša odkritja znanosti o dnevih plodnosti in neplodnosti in obsega 64 strani. Po tem koledarčku bodo gotovo segle vse one žene, ki nimajo otrok, ali pa jih imajo preveč in bi jim nove zanositve zdravstveno škodovale. Knjižica stane samo 6 din in se naroča pri avtorici: Ljubljana, Celovška c. 56.

k **Hrvati na Češkem.** Mestno gledališče v Plznju je vprizorilo te dni z velikim uspehom Zajčevo opero »Nikola Zrinjski«, gledališče v Kladnu pa vprizori 1. decembra Ogrizovićevo dramo »Hasanaginica«. Velika praška založba »Družstveni prace« izda še pred Božičem v knjižnici »Nesmrtnikov« pet čeških prevodov dram Ive Vajnovića. V Košicah na Slovaškem je bila odprta razstava hrvatske grafike, ki je vzbudila veliko pozornost.

k. **Pri Allenu in Unwinu** v Londonu je izšla knjiga Roberta Machraya »The Struggle for the Danube and the Little Entente«, ki govori o politiki Male antante od njenega postanka pa do današnjih dni. Angleška kritika se o njej zelo pohvalno izraža in pravi, da je ena izmed najbolj temeljitih političnih knjig.

Šport

PRVENSTVENI SPORED V NEDELJO

V mariborskem okrožju igrajo v nedeljo za prvorazredno prvenstvo v Mariboru Železničar:Rapid in Slavija:ČŠK, v Murski Soboti pa Mura:Maribor. V prvenstvu rezervnih moštev se srečata Železničar in Rapid v predtekmi k tekmi prvih moštev, v Čakovcu pa bo drugorazredna prvenstvena tekma Gradjanski:Ptuj.

PTUJ : DRAVA V MURSKI SOBOTI?

Oblasti so zabranile v Ptuju odigranje prvenstvene nog. tekme Ptuj:Drava. Da bi se tekma vendarle lahko odigrala, se pogajajo sedaj ptujski nogometaši z Muro iz Murske Sobote, da bi jim dovolila odigranje gornje tekme na njihovem nevtralnem terenu.

ISSK MARIBOR V LJUBLJANI.

ISSK Maribor bo prihodnjo nedeljo nastopil v Ljubljani proti Iliriji s kompletnim moštvom svojih najboljših igralcev. V to svrho se bodo še vršili tekom tedna trainingi in izločilne tekme, da se ugotovi najboljših 10, ki bodo odigrali 10 singlov in 5 doublov z zastopniki Ilirije. Mariborove reprezentante bomo še objavili, za Ilirijo pa bodo zopet nastopili znani odlični igralci gg. Smerdu, Bleiweiss, Šivic, Truden, Banko, Tuma itd.

ZMAGA JUG. TENISA V SOLUNU

V ponedeljek se je končal v Solunu teniški turnir za internacionalno prvenstvo Soluna, katerega so se jako uspešno udeležili tudi naši zastopniki belega sporta. Za finale dam sta se kvalificirali gdč. Kovačeva in gdč. Florijanova, prvakinja je postala z rezultatom 6:3, 6:4 gdč. Kovačeva. V singlu gospodov je Madžar Dalloš izločil Radovanovića ter izgubil proti Spanosu (G) 9:7, 6:2, 1:6, 6:3. V konkurenci gospodov v dvoje sta Radovanović (J) in Stalios (G) zmagala nad Madžaroma Dallosom in Asbothom 6:4, 1:6, 6:2, 6:3. Radovanović pa je z gdč. Florianovo dobil tudi prvenstvo mešanih parov z uspehom proti grškemu paru gdč. Lenu-Stalios 6:2, 4:6, 6:3. V doublu dam je kombinacija gdč. Curtis (Ang.)-gdč. Lenu (G) zmagala nad našima zastopnicama gdč. Kovačevo in gdč. Sernčevo s 6:3, 3:6, 6:3. Naši igralci so častno zastopali jug. sport, posebno sta se odlikovala v igri gdč. Kovačeva in Radovanović.

ZIMSKA OLIMPIADA 1940 V ŠVICI

Po odpovedi Japonske sta tudi Finska in Norveška odklonili prireditev zimske olimpiade 1940. Sedaj je prevzela organizacijo Švica, ki bo priredila tekmovanja v St. Moritzu, kar našim smučarjem z ozirom na bližino Švice gotovo jako konvenira. Spored ne bo popoln, ker radi spora med Mednarodnim olimp. odborom in Mednarodno skij. zvezo smučarske discipline ne pridejo v poštev in se bodo ta tekmovanja — a samo skoki in slalom — vršila izven službenega olimpijskega sporeda. To okrnjenje olimp. programa nam v toliko ne ugaja, ker odpadejo baš one discipline, kjer smo najbližji mednarodnemu razredu.

s. **Peto kolo ligaškega prvenstva** se bo odigralo prihodnjo nedeljo. Na sporedu so tekme Jedinstvo:Ljubljana in Jugoslavija:HAŠK v Beogradu, Gradjanski:BSK v Zagrebu, Hajduk:BASK v Splitu, Gradjanski:Slavija (V) v Skoplju ter Slavija:Sparta v Sarajevu.

s. **Stevo Tončič,** znani teniški reprezentant ISSK Maribora, je nastopil ob priliki 30-letnice Olimpije v Karlovcu na jubilejnem turnirju ter je izšel kot zmagovalec turnirja. Porazil je celo vrsto odličnih nasprotnikov.

s. **Djuka Matković,** eden izmed prvih ustanoviteljev Gradjanskega (Zagreb), je te dni preminul.

s. **Boks.** Zagrebški Gradjanski je reorganiziral svojo boksarsko sekcijo ter bo v nedeljo tekmoval z močno ekipo zastopnikov iz Julijske Benečije.

s. **Senzacija v angleškem nogometu** je rezultat Huddersfield Town:Everton 3:0. Everton je v prvih 6 kolih beležil šest zmag, kar je za angleške prilike tudi rekorden uspeh. — Senzacionalen je tudi uspeh Hungarije proti Ferencvarosu s 3:0 v madžarskem prvenstvu.

s. **Nov svetovni rekord** v hoji na 25 km je postavil v Rigi Letonec Lipkaln s časom 2:00:25.4.

s. **Rokoborbe.** V Stockholmu bo od 29. IX. do 1. XI. mednarodna konkurenca v prostem stilu, sodelovali bodo atleti Amerike, Nemčije, Madžarske in Švedske.

Gospodarstvo

Konjunktura oboroževalne industrije

ŽELEZO POSTAJA DRAGOCENEJŠE KO ZLATO. — »ZLATI ČASI« ZA ŠPEKULACIJO S KOVINAMI.

Živimo sredi velikih dogodkov, ki utegnejo vsak trenotek izzvati nov krvavi ples. Ves svet se mrzlično oborožuje, zaradi česar je poraba sirovin ogromna. Najbolj se to pozna pri kovinah, ki jih izdelovanje orožja in obrambnih naprav kar požira. Plavži in topilnice so nenasitni in zahtevajo vedno nove vlake rud.

Naravnost neverjetna je poraba železa in jekla, ki se predeluje v topove, strojnice, puške, avtomatske pištole, potem v oklepne plošče, stroje in drugo morilno orožje. Največja pa je zadnje čase poraba kovaškega železa v obliki palic in traverz za betonske utrdbe, ki se na stotine kilometrov daleč grade vzdolž meja, cementa požrejo utrdbe vsak dan na tisoče vagonov, nič mnogo manjša tudi ni poraba najrazličnejšega železja. Podatki o tem se tako skrbno drže v tajnosti, da tudi približna cenitev ni mogoča.

Dejstvo pa je, da je v vojni industriji postalo železo dragocenejša kovina kot zlato, ker je po njem večje povpraševanje kot po žlahtnih kovinah.

Naravna posledica ogromne porabe sirovin za oboroževanje je naglo dviganje cen in pa skrivanje zalog v spekulativne namene. Kar se tiče ostalih, takozvanih pisanih kovin, t. j. razen železa in jekla, se velika podjetja naravnost pulijo za vsako tono bakra, ki ga največ porabijo razen železa. Primerjanje podatkov kaže, da so se od julija do avgusta t. l. skrčile zaloge po vsem svetu za dobrih 40.000 ton in ne znašajo sedaj več niti pol milijona ton. V enem mesecu se je povišala poraba od 168.000 na 178.000 ton. Navidezno nesoglasje med porabo in zmanjšanjem zaloge je pripisati dejstvu, da se vsled nezadostnih zalog velike množine bakra pošiljajo iz topilnic naravnost v tvornice, ne da bi se ustavile v skladiščih. Špekulacija cvete in računajo, da so zaloge nekoliko večje, da pa jih velike tvrdke zatajujejo, da bi s tem dvignile cene, ki rastejo od dne do dne.

Še težje je dobiti kositer, ki ga tudi mnogo potrebujejo v oboroževalni industriji. Tu igra važno vlogo dogovor o mejitvi produkcije, ki naj pomaga dvigniti cene, kar se je tudi izdatno zgodilo. Ker pa gredo sedaj vse kovine v denar kot sveže žemlje, je malo verjetno, da se bodo topilnice držale dogovora in da bodo produkcijo še povečale. Seveda rastejo tudi cene skokoma.

Enako sliko nam nudijo poročila in statistike o razpoložljivih zalogah svinca, brez katerega vojna industrija ne more izhajati. Kartel svinca je takisto sklenil precejšnje zmanjšanje produkcije. Ali pa se vse članice drže dogovora, je drugo vprašanje. V kartelu je tudi Jugoslavija, (Mežica, Trepče itd.), ni pa še opaziti, da bi se produkcija bistveno omejila. Računati je s tem, da bo posledica dogovora o omejitvi enaka kot pri razorožitveni konferenci: izid bo baš obraten, kot so pričakovali in bo produkcija še večja kot pred dogovorom. Vsako podjetje pač misli, da bi bilo naravnost blazno ne izrabiti konjunkture, ki se tako kmalu ne povrne.

Enako kakor pri teh kovinah, je tudi na tržišču aluminija, kroma, niklja, cinka, živega srebra itd. Za oboroževalno industrijo in njene dobavitelje, rudnike, plavže in topilnice, so napočili res zlati časi, dočim se nad svetom kopičijo temni oblaki in se na obzorju kaj nevarno bliska.

Izvoz polagoma raste

Po službenih statističnih podatkih znaša naš izvoz v letošnjem avgustu 461.8 mil. din, lanskega avgusta pa je znašal 606.5 mil. din. Izvoz je nazadoval torej za 144.6 mil. din ali 23.85%. Naš izvoz v prvih osmih mesecih t. l. znaša 3.132,2 mil din, lani pa je v istem času znašal 3.959,9 mil. din, kar pomeni 827,6 mil. din manj ali 20.90%. — Naš uvoz v letošnjem avgustu znaša 407,1 mil., v lanskem avgustu pa je znašal 446,3 mil., kar pomeni letos 39,2 mil. manj ali 8.79%. Naš uvoz v prvih letošnjih osmih mesecih znaša 3.455,9 mil., lani pa je v istem času znašal 3.294,0 mil., to je letos 161,9 mil. več ali 4.92%. — Trgovinska bilanca v avgustu t. l. je aktivna za 54,7 mil., lani pa je aktiva znašala 160,2 mil. Trgovinska bilanca prvih 8 mesecev t. l. je pasivna za 323,7 mil. Lani je bila v istem času naša trgovinska bilanca aktivna za 665,9 mil. din. — Pričakuje se, da bo pasiva v bodočih 4 mesecih vedno manjša. Ne more se pa pričakovati kake znatnejše aktive.

g. **Poslovanje ljublj. Poštne hranilnice.** Od 1. oktobra dalje bo poslovala blagajna Poštne hranilnice v Ljubljani za stranke od 8. do 13. ure.

g. **Trgovsko pogajanje Angilje z balkanskimi državami** se bo te dni pričelo v Ženevi. Razgovorov se bo udeležila Romunija, Bolgarija, Grčija in Poljska.

g. **Jugoslovansko-belgijska trg. pogajanja odložena.** Zaradi znanega mednarodnega političnega položaja je na zahtevo Belgije jugoslovansko-belgijsko trgovinsko pogajanje, ki bi moralo te dni biti v Beogradu, odloženo na nedoločen čas.

g. **Domače tržišče pšenice in koruze.** Glavni kupci na domačem trgu pšenice in koruze so mlinarji in videti je, da bodo še vnaprej precej kupovali. Cene pšenici in koruzi so na domačem trgu zadovoljive in trdne. Staro koruzo so kupovali po 140—142 dinarjev, sušeno pa 110—117 dinarjev.

g. **Povečana kontrola nad italijanskim izvozom.** S 15. septembrom se je poostrila kontrola nad italijanskim izvozom v klirinške države in države, s katerimi se vrši promet na podlagi kompenzacije. Za izvoz je potrebna viza Italijanske Za izvoz je potreben vizum Italijanske voz svojega kapitala.

Šah

š. **V Ameriki** je izšla zanimiva knjiga velikega formata (28×21.5 cm) »Chessmen«, ki so jo napisali Liddell, Pfeiffer in Maunoury. Avtorji so raziskovali oblike šahovskih figur skozi zgodovino. Potrebovali so več let, da so pregledali vse muzeje, privatne zbirke in knjižnice. Je prvo večje delo te vrste in prinaša tudi 96 fotografij zanimivih zgodovinskih šahovnic in figur: egipčanske (l. 1500 pr. Kr.), nenavadna šahovnica Tutankhamona, ki ima 30 polj (3×10), slonokoščena šahovnica iz Kambodže, steklena iz Benetk in poleg tega še vse polno drugih iz najrazličnejšega materiala. Celo politika je vmes: porcelanasti sovjetski šah, kjer predstavljajo kmete uklenjeni delavci, kralja pa skelet.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA: 35

Zgodba mojega življenja

Dalje skupina kapitanov in častnikov z ladij, katerim je poveljeval vojvoda Edinburški. Nekateri obrazi so v spominu še razločni, drugi bolj zamegljeni, toda izraz vseh je prijazen, vabljiv in vedno pripravljen sprejeti tri male sestre.

Ljubile in cenile smo vse, kakor se tudi vseh spominjamo, nekaterih bolj, drugih manj, pač po višini pomena za naše življenje in po tem, koliko so nam ugajali.

To je bila Malta, otok naše rane sreče, ki je trajala samo tri leta. Tri leta po našem prihodu je bilo službovanja mojega očeta pri sredomorski mornarici konec in mi vsi smo morali zopet proč. Treba je bilo stran obrniti, dejanje je bilo končano, ako nam je bilo prav ali ne, in moralo se je pričeti novo. Morali smo dalje. To je ukaz življenje: vedno dalje! Čas beži in brez miru se vrti svet, nič ne miruje... tout passe!

Tako je napočil čas slovesa in bil je bridek kakor smrt, saj je pomenil konec neskaljene dobe nedolžnosti in čistega veselja, konec skladnega časa brez razočaranj in bolečin.

Nikoli ne bom pozabila pogleda na prazne prostore, ki jih je bilo treba zapustiti, nikoli brezkončno žalost poslavljanja od ljubih kotičkov in vrtov, hiš in ljudi, katere smo za slovo vse še enkrat obiskale z zavestjo zadnjega svidenja in prepričanjem, da je vse to za vselej minilo in mora biti izbrisano. Na krovu »Surprise« so se zbrali vsi naši prijatelji. Pretakale so se solze, izročala so se darila in stiskale so se roke. To je bolelo, kakor da bi nam srca na kose trgali. Zdelo se nam je, da zapuščamo svoja otroška leta, da nas ženejo proti vratom iz raja, ki se bodo za nami neusmiljeno zaprla. Čutile smo, kako so se naši pogledi obrnili od zasanjane otroške krajine v deželo surove resničnosti.

Hvala Bogu, Maurice Bourke, najdražji med vsemi, je ostal za trenutek še pri nas. Bil je poveljnik »Surprise«, ki nas je vozila v Neapelj.

Bilo je to prekrasno pomorsko potovanje; ustavili smo se spotoma v Palermu, Sirakuzah in Girgenti. Pokazali so nam čudeže Monreala in palatinske kapele, stopili smo na senčne hodnike samostana San Giovanni degli Eremiti, ki nam je bil znan že z neke slike v mamini sobi. Jahali smo na oslih na grič Pelegrino ter videli sv. Rozalijo v njeni votlini, ki je bila vsa polna pobožnih daril in spominov neštetih romarjev. Videli smo girgentski tempelj, vzvišene razvaline in kamenite sirakuške doline. V Neaplju je priplulo nekaj čolnov s pevci zvečer prav do odprtih oken naših kabin in s šumenjem morja so se družili zvoki pesmi »Santa Lucia«, »Mia bella Napoli« in »Fanciuli-Fanciula«. Iz Neaplja smo se peljali v Pompeje.

V tistih mladih dneh sem umetnost komaj slutila, nikakor pa ne razumela; vse bližji kakor umetnine so mi bili neizmerni zakladi prirode. Takrat še nisem imela zavest plemenitega medsebojnega vpliva prirode in umetnosti. Nisem se še zavedala, da dobe pokrajine svojo posebno vrednost šele kot nositeljice in okvir titanskih zgradb, božanskih templjev, pobožnih cerkva in strogih palač. Ni mi še bilo jasno, da gradovi, ki se ozirajo po svojih vrtovih kakor kralji po svojih deželah, šele dajejo vsemu blesk krone, kakor sprejemajo nasprotno od njih vse bogastvo svoje krasote. Umetnost in priroda: da, šele druga drugi si moreta dati ves vzvišeni pomen, pravo mero in ceno ter dvigniti v medsebojni skladnosti občutje naših src do harmonije lepote. Tega tedaj še nisem vedela, čeprav se je tudi že takrat budilo v meni tisto hrepenenje, iz katerega se mi je pozneje porodil čut za vse lepo in vzvišeno.

Zadnje slovo, zadnji odrek sreči tistih let je bila zapustitev »Surprise« in kapitana Bourkeja.

Na večer slovesa je prišel, kakor vselej kadar smo bili na njegovi ladji, k nam, da nam izreče svojo »Lahko noč!« in nas zavije v odeje.

»Good-bye, Captain dear!«

»Good-bye, little Girls, bodite dobre, da bo vaš kapitan lahko na vas vedno ponosen! Ne pozabite, da ste hčere pomorščaka in da imate najboljšo mater na svetu.«

»No, Captain dear, tega ne bomo nikoli pozabile.«

In me smo ovile svoje roke okoli njegovega vratu in smo ga poljubile, prvič in tudi zadnjič v življenju... Moral je biti poljub v tako bridki uri slovesa...

»Good-bye, Captain dar, good-bye... good-bye...!«

Oficielno slovo je bilo naslednje jutro, toda tisto ni bilo več pravo. Pravo slovo, to so bile tiste minute v naši beli kabini, ko se je Maurice Bourke sklonil k nam kakor ljubljeni starejši brat in sprejel naše zagotovilo, da bomo dobre.

(Se nadaljuje.)

S sodišča

Zaradi zlata se je zadolžil

Urarski pomočnik Josip N. si je sposodil najprej 500 din, za katere je obljubil, da jih bo povrnil v 8 dneh. Pa je bil prevelik optimist za bodočnost, komaj 100 din je lahko prinesel nazaj, a še to v dveh obrokih. Dobrega pol leta po tej zadolžitvi pa se je oglasil pri Francu P., mu govoril o nekih terjatvah, ki jih ima pri Spodnještajerski ljudski posojilnici, celo o nekih 180.000 din, ter o stavbni parceli tam v Magdalenskem predmestju. Nujno pa rabi zlato. Zlatar je. Ali bi mu prijatelj posodil za 4 tedne nekaj denarja? Franc P. mu je izročil 3550 din. A minili so tisti 4 tedni, N. pa mu denarja ni vrnil.

Pri preiskavi je priznal, da je govoril pri P. o tistih 180 tisočih, a samo tako, da jih je imel nekoč. Zraven tega pa bi mu naj dolgovala neka njegova prejšnja delodajalka 12.000 din. Ko bi dobil ta denar, bi torej lahko vrnil dolg P. Delodajalka pa ima potrdilo, da nič več ne dolguje N. Zato ga je sodišče obsodila na **2 meseca in 10 dni strogega zapora**, na 300 denarne kazni in na izgubo častnih pravic za 2 leti, a vse to pogojno za dobo 2 let, če plača najkasneje v 5 mesecih obema oškodovancema posojilo.

Nož

Vsa zadeva se je zgodila na neko letošnjo aprilsko nedeljo. Pri posestniku Šantlu v Žitečki vasi so se zbrali fantje, kupili 5 litrov jabolčnika in pili. Nazadnje so bili fantje pijani, je bil Žlahtič pijan, Gumzej pa je bil malo manj pijan. In Žlahtič je »iskal antle«. Tako je izpovedal stari hlapec Krivec, ki je prišel s pravo beraško malho pred sodni stol. Žlahtič je zaboden. Gumzej se je potlej sam prijavil orožnikom in izpovedal, da mu je Žlahtič prisolil pred nožem zaušnico. Tega ni mogel prenesti. Naši ljudje so ponosni in iz Slov. goric so doma. Bilo pa le ni prav, da je Gumzej hodil po goricah oborožen kakor hajduk: v eni roki nož, v drugi revolver. Saj ne bo več, bal se je nekega Muleca, s katerim je imel neki obračun zaradi plače in zaradi deklet.

Sodišče je obsodilo fanta, ki še ni bil nikoli kaznovan, na 3 mesece strogega zapora, na povračilo bolniških stroškov za Žlahtičem 330 din, a vse pogojno za dobo 2 let, če se ne bo več pretepal. **Gumzej se ne bo več pretepal, vsaj pred sodniki je bil prepričan o tem.** Žlahtič pa bo moral svojo odškodnino izterjati preko civilne pravde.

MARIBORSKA CIVILNA PRAVDA

Pravda, v kateri toži bivši najemnik Grajske kleti Grga Basletić mestno občino zaradi 65.000 din, je bila znova preložena, tokrat na 25. novembra. Na razpravi so bili zaslišani ravnatelj Loos, g. Štuhec in Basletićeva žena. Čez dva meseca pa bo soočen g. Stuhec z dr. Milerjem, s podžupanom Žebotom in inž. Baranom. Basletića zastopa dr. Rapotec, mestno občino pa župan dr. Juvan.

Sokolstvo

Sokolstvu in narodnemu občinstvu

Z ozirom na govorice, ki se stalno širijo glede sokolstva, opozarjamo, da so povsem neutemeljene in da jih neodgovorni elementi raznašajo, da bi povzročili zmedo in s tem sokolstvu škodili.

Sokolstvo in narodna mladina, naj se vzdrži vsakih nepremišljenih dejanj in vzklikov, ker današnji resni čas zahteva pred vsem red in mirne živce.

Radio

Četrtek, 29. septembra. Ljubljana, 12 Opoldanski koncert. — 18 Dvořakovi Slovanski plesi. — 20 Violinski Koncert Karlo Rupel. — 20.40 Orkestrski koncert. — 22 Napovedi, poročila, nočna glasba. — Beograd, 12 Opoldanski koncert. — 17.20 Vokalni koncert Ivan Binder. — 20 Simfonični koncert. — 22 Napovedi, poročila, zabavna glasba. — Sofija, 19.15 Predavanje. — Praga, 21.15 Iz čeških oper. — Kalundborg, 20.10 Simfonični koncert. — Radio Paris, 20.30 Prenos iz opere — Rim, 20.30 Donizzetijeva opera »Favoritinja«. — Königsberg, 19 R. Straussa opera »Kavalir z rožo«. — Varšava, 19.30 Orkestrski koncert.

Zanimivosti

Deset nasvetov za življenje

KAJ SVETUJE POSLOVNIM LJUDEM FILMSKI IGRALEC CLARK GABLE

V nekem ameriškem listu daje ta znani filmski igralec poslovnim ljudem vrsto nasvetov, kako naj ohranijo svojo fizično in moralno formo. Nasveti se glasijo: 1. Ne jemljite se preveč resno. Presamozavestnega človeka nihče ne podpira, toda človek, pa naj bo to igralec ali pa bankir, vedno potrebuje druge. 2. Ne varajte samega sebe. Kontrolirajte tisto, kar vam pokazuje vaše ogledalo. Vsak pomemben dogodek v življenju človeka zapušča na njegovem obrazu svoje sledove. 3. Ohranite smisel za humor. V vsem iščite humoristično stran. Kdor se smeje, se odpočiva. 4. Vadite. Dobra fizična kondicija je prav tako važna za igralca kakor za poslovnega človeka in atleta. 5. Ne pretiravajte. Pretiranosti utrujajo. Sodoben človek ne sme pojenjevati, temveč mora iti vse hitreje in hitreje in prehitevati celo čas. 6. Ne počivajte samo zato, ker imate ravno čas. Kadar ležete, izbrišite iz vaše zavesti vsako skrb in vsako delo. 7. Ne delajte preveč. Kakovost dela je važnejša od količine. 8. Mislite vedno na bodčnost. Vrednost nekega človeka se ne meri po tem, kar je napravil, temveč po tem, kar bo sposoben nekoč napraviti. 9. Ne jezite se. Sekiranje ne pomaga, dela človeka nervoznega in zmanjšuje njegovo kapaciteto. 10. Razumevajte dobro svoje delo. Prihranili si boste ponavljanja.

ZANIMIVA FRANCOSKA TRADICIJA

Ko so po ustanovitvi republike mnoga posestva menjala svojega gospodarja in so tudi posestva francoskih kraljev pripadla drugim lastnikom, so pomotoma pozabili na majhno posestvece, ležeče v bližini Fontainebleauja. Ta kos zemlje še danes pripada francoskim kraljem. Na posestvu je vinograd, ki daje izbrano vino, čigar mladike je daroval baje sultan Soliman Veliki kralju Francu I. — Posestvo pa kljub temu upravlja država, toda od tega vinograda država nima nikake koristi. Čiste dohodke poklanja namreč v dobrodelne namene. Letos bo imel vinograd okoli 800 kg grozdja, ki ga prodajajo na zelo popularni dražbi v koših po 10 kg. Koški so opremljeni še z bourbonskim znakom. Dosežene cene so mnogo višje kakor je resnična vrednost tega vina, kajti naj bo kakor koli — Francoz ima vendarle spoštovanje do vsega domačega in plemenitega, pa četudi je to samo vino.

× **Mati umrla 10 minut pred porodom.** Mantovski kirurg je izvršil nedavno dragoceno operacijo. Neka 44-letna mati 17 otrok je ležala v bolnici v blagoslovljenem stanju, toda nekaj minut pred povitjem je umrla. Zdravnik je z naglo operacijo rešil otroka mrtvega materinega telesa.

× **Najlepši trg in najlepša ulica na svetu.** Neki angleški tednik je razpisal med svojimi bralci anketo o tem, kateri trg je najlepši na svetu. Odgovori so pokazali, da je najlepši trg na svetu Place de la Concorde v Parizu, drugi je pa trg pred Zimsko palačo v Leningradu. Šele na tretjem mestu je trg Sv. Marka v Benetkah. Isti list je vprašal svoje bravce, katera ulica je najlepša na svetu. Velika večina je odgovorila, da Elizejske poljane v Parizu in ne, kakor bi marsikdo mislil, Obala v Riu de Janeiru.

× **Ciganom je prodala svojega dveletnega sina** mlada mati v nekem mestu na Francoskem, da bi mogla nemoteno živeti s svojim ljubčkom. Mlada gospa se s svojim možem ni razumela, zato ji je ta predlagal ločitev. Preden pa sta se razšla, je zahtevala od moža, naj podpiše izjavo, s katero se odreka svojega sina. Ko je to dosegla, je dala otroka ciganom. Čez nekaj dni so cigani izvedeli, da išče otroka policija, in prijavili so se sami. Izjavili so, da so sklenili z otrokovo materjo pogodbo, po kateri bi ga »vzgajali« do njegovega polnoletstva. Mater so aretirali, otroka pa dali v neko zavetišče.

× **S filmanjem so ugotovili,** da zdrav človek povsem avtomatično menja položaj telesa v spanju približno 35 krat v osmih urah.

× **Beli človek na prodaj.** Neki nezaposleni delavec iz Baltimora je prišel po dolgem brezuspešnem iskanju dela na obupno misel. Krenil je po mestnih ulicah s takim-le napisom na prsih in hrbtu: »Beli človek na prodaj! Ako ne dobim zaslužka, bom umrl od lakote! Prodajam se za vsako vrsto dela.« Kljub temu, da se je mož zelo dolgo »sprehajal« po ulicah, ni našel nikakega odziva.

× **Spor za en ton angleške himne.** »God save the King« se igra in poje na dva načina. Če jo pojo civilisti, je slišati v neki besedi zadnjega verza dva tona. Če jo pa igra vojaška godba, zvenijo tu trije toni. Ker so večkrat prepevale množice himno ob spremljevanju godbe, je zaradi tega seveda nastal na onem mestu disakord. Po dolgih in napornih posvetovanjih so se končno vojaške godbe dogovorile, da bodo opustile pravilno igranje himne, kadar bodo spremljale civiliste, drugače pa bodo obdržale tradicijo treh tonov.

Njegovi sedanji proizvodi:
VODA ZA USTA
KREMA ZA ZOBE
Krema za zobe v tubah:
rožnata — nepenasta
bela — penasta
Novost št. 407
Izdatno nepeneče se sredstvo za snaženje zob

Razno

2500 DIN
potrebujete, da zaslužite 1000 din mesečno. Pišite na »Anos«, Maribor, Orožnova. 91

LJUDSKA ŠTEDNJA
daje svojim članom mala posojila na mesečno odplačilo. Vse informacije daje brezplačno zastopnik Ljudske štednje, Maribor, Koroška cesta 94. 1403

SLADKI KMEČKI KRUH
v okusu in vitaminih nedosegljiv. Pekarna Rakuša, Koroška c. 24. 1249

Posest

PRODAM HIŠO
tristanovanjsko. Ptujska cesta 187, Kolarič. 1281

Stanovanje

STANOVANJA
eno- in dvosobna, se oddajo. Smetanova ul. 54. gostilna. 1319

LEPO OPREMLJENA SOBA
sončna, velika, se odda. Naslov v upravi. 1402

SPREJMEM GOSPODA
na stanovanje in hrano. Koroščeva 6-II. desno. 1415

SOBO ODDAM
Meljska c. 43. 1437

SOBA
s prostim vhodom se odda gospodu z vso oskrbo. Einspielerjeva 26. 1435

LEPO SOBO
oddam s 1. oktobrom gospodični ali gospodu. Koseskega ul. 37, magdalenski okraj. 1434

ODDAM SOBO
s posebnim vhodom dvema gospodoma ali zakoncema s 1. oktobrom. Naslov v upravi »Večernika«. 1427

LEPA SOBA
sep., mebl., se odda. Glavni trg 12-II. 1429

Prodam

HIDRAVLIČNO PREŠO
ima za oddati po priložnostni ceni Kmetijska družba, Melje 1410

LEPA KREDENCA
za jedilno sobo je naprodaj. Vprašati v trgovini Gajšek, Glavni trg 1. 1433

Službo dobi

Sprejmem takoj podeželno
NATAKARICO
ki je že v tem izurjena. Gostilna Kramberger, Sv. Marjeta o. Pes. 1421

MLADO DEKLICO
za trgovino sprejme cvetličar na F. Weiler. 1438

HIŠNIKA
dve osebi (mali vpokojenci) sprejmem za 1. 11. Naslov v upravi. 1432

V najem

ENODRUŽINSKA VILA
štiri sobe, pritikline, se odda mali družini v najem. Naslov upravništvo. 1412

Službo išče

VAJENCU ZA TRGOVINO
iščem službe s popolno oskrbo. Dovršil je 3 razrede meščanske šole, 17 let star. Ima 50.000 din gotovine, katera bi se pupilarnovarno zamogla posoditi delodajalcu. Ponudbe do 6. 10. t. l. na upravništvo. 1439

Spomnite se CMD!

Damski plašči
najnovejši modeli v konfekciji
Jakob Lah
Glavni trg 2
1431

Novo modno krznarstvo
Stefan Prodanović
Maribor Glavni trg 16, II. nad.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Najzanesljivejše jamstvo za dobro in solidno izdelavo je moja dolgoletna praksa pri najboljših krznarskih podjetjih v Beogradu in Zagrebu 1430
Dobra izdelava in nizke cene so moj princip!

Vložek
z vsemi higijenskimi prednostmi je
„SETA" vložek
Noge si ohranite zdrave, čiste, sveže in elastične

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja na mesec prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-67. Poštni čekovni račun št. 11.409.